

FORSETE

Rets- og kriminalpolitisk
Tænketa

beHe@lokdam.dk
bodil.philip@gmail.com

Åbent brev til Retsudvalget

Den rets- og kriminalpolitiske tænketank FORSETEs bemærkninger til Regeringens udspil vedrørende unge kriminelle

I oktober 2017 offentliggjorde Regeringen et udspil til drøftelse af håndtering af unge kriminelle under overskriften "Alle handlinger har konsekvenser. En refonn af indsatsen mod ungdomskriminalitet."

Udspillet forventes forhandlet inden for de nærmeste dage/uger.

I Udspillet er unge i alderen 12-17 år opdelt i: 1. Unge i fødekæden til den hårde kerne af unge kriminelle, 2. Unge i risikozonen og 3. Alle børn og unge. Dette indlæg omhandler alene dem, der defineres som unge i fødekæden.

Ungdomskriminaliteten har gennem en årrække været faldende. Det er glædeligt. Der er dog en mindre gruppe på ca. 700 i alderen 12-17 år, der begår alvorlig kriminalitet eller er mistænkt herfor eller skønnes at være på vej ud i dette. Disse unge har igennem Arene fyldt meget i det sociale system, skolerne, sundhedssystemet og hos politiet. Der har været brugt mange ressourcer og meget har været forgæves. Sagerne viser ofte manglende koordinering og for sen og utilstrækkelig indsats. Undersøgelser viser, at mange har psykiske diagnoser som ADHD, PTSD mm. Det er godt, at Regeringen med sit udspil mere konkret har åbnet debatten om, hvordan man kan arbejde med denne gruppe i en fremtid.

Udspillet indebærer, at der indføres en ungelavalder på 12 år, et ungdomskriminalitetsnævn ledet af en dommer og med en repræsentant fra hhv. politi og kommune, mulighed for straksreaktion og forbedringsforløb, forpligtende afgørelser for de unge og kommunerne, en ungekriminalforsorg og en styrket mulighed for magtanvendelse på institutioner.

På baggrund heraf skal Fonete foreslå:

- at alle unge under 15 år behandles som børn, hvilket de jo er, og at der udelukkende sættes opdragende og forebyggende ind og aldrig straffende.
- at indsatsen er helhedsorienteret.
- at det er fagfolk, i forhold til barnets problemstillinger, der behandler sagerne i et kommunalt udvalg. Mange redskaber er allerede kendte, og inspiration kan hentes fra Norge, hvor man benytter konferencecirkler, hvor den unges situation drøftes og handleplan fastlægges.
- at udvalget gives kompetence til at pålægge socialforvaltningerne pligt til at påtage sig opfølgning af beslutningerne.
- at alle indsatser løbende vurderes og korrigeres efter behov.

- at kommunerne i videre omfang end i dag deler "best practice".
- at KL inddrages i tilrettelæggelsen.
- at unge på 15-17 år, der begår kriminalitet, skal behandles af retssystemet suppleret med de samme tiltag, der tilbydes de yngre,

Tænketanken FORSETE finder det betænkeligt:

- at der lægges vægt på om barnet mistænkes for at have begået kriminalitet, i stedet for at foretage en helhedsvurdering af barnets problemer.
- at et barn på 12-14 år på grund af mistanke om kriminalitet, men som nægter sig skyldig, kan pålægges en sanktion i form af et ungepålæg eller et forbedringsforløb. I så fald bør straffeprocessuelle retssikkerhedsgarantier iagttages med besikkelse af en forsvarer mv. Der henvises til Den Europæiske Menneskerettigheds Domstols dom af 23. marts 2016 (Blokhin mod Rusland) hvor man bl.a. lagde vægt på, at anbringelse af drengen var en direkte konsekvens af den kriminalitet, som myndighederne påstod, at drengen havde begået. EMD lagde endvidere vægt på, at selv om der ikke formelt i national ret var tale om en straffesag, indeholdt sanktionen klare elementer af både at skulle tjene til afskrækkelse og straf, og anbringelsen fulgte ikke et uddannelsesformål.
- at det fremsatte forslag må antages at være i strid med EMRK. art.6 og Bømekonventionens art. 40.
- at Ungdomskriminalitetsnævnets sammensætning med en dommer som formand og politiet, der både indstiller til nævnet og er medlem af dette, er en sammenblanding af funktioner, som bør være adskilte.
- at det ikke fremgår af fudspillet, at der påtænkes etableret en klageadgang, hvilket må antages at være en forglemmelse.
- at Regeringen foreslår, at kommunernes børne- og ungeudvalg (§ 18-udvalg), når det drejer sig om unge i "fødekæden", erstattes af et ungdomskriminalitetsnævn, der er tilknyttet politikredsene. Forsete mener, at en tilpasning af et kommunalt udvalg vil kunne give de samme resultater, og at man derved ville slippe for at oprette et nyt organ, fastholde at man ønsker at hjælpe og forebygge og overlade behandlingen af den alvorlige kriminalitet begået af unge på 15 år og derover til domstolene. Herved bliver det klart, hvornår man ønsker at hjælpe, og hvornår man ønsker at straffe. En sammenblanding af disse to formål, som det sker i Regeringens udspil efterlader mange problemstillinger og et grundlæggende indtryk af, at man ønsker, at børn skal straffes.
- Ved oprettelse af et ungdomskriminalitetsnævn vil unge, der vurderes til at være i fødekæden, og som tidligere har været behandlet i kommunernes børne- og ungeudvalg blive flyttet fra udvalget til nævnet. Derved vil megen erfaring fra de steder, hvor det går godt gå tabt, og en ny organisation skal opbygges og nye erfaringer indhentes. Som udspillet fremstår, er arbejdsdelingen mellem ungdomskriminalitetsnævnet og kommunerne uklar.
- at Regeringens udspil indebærer, at der skal oprettes en ungekriminalforsorg, der sammen med kommunerne skal sikre, at den unge gennemfører en straksreaktion og overholder sit forbedringsforløb. Gennemføres dette vil ungekriminalforsorgen skulle samarbejde med landets 98 kommuner omkring ca. 700 unge. Det bliver en både vanskelig og tidskrævende opgave.

Erfaringerne fra projekt god løsladelse, hvor kommuner og kriminalforsorg har skullet samarbejde omkring løsladte, har ikke givet grundlag for efterlevelse.

- at sikre institutioner for børn- og unge skal opgraderes med redskaber, der kendes fra kriminalforsorgen som kropsvisitationer, kameraovervågning og indskrænkning af mulighed for brug af mobiltelefoner. Med disse muligheder får de sikrede afdelinger mere lighed med fængsler, end det tidligere har været kendt, hvilket vil have modsatrettet effekt i forhold til ønsket om at holde barnet ude af den kriminelle fødekæde.

- at udpege børn under 15 år som "forbryderspirer", da al forskning på området viser, at dette - stik imod intentionerne - snarere fastholder barnet i den uønskede udvikling, jf. en rapport fra Århus Universitet, som viser, at i den korte periode den kriminelle lavalder var nedsat til 14 år, klarede de 14 årige, der begik kriminalitet sig dårligere på en række parametre herunder kriminalitet end samme gruppe tidligere.

Henvendelser vedrørende ovenstående kan rettes til Helle Lokdam, 33 33 96 93 eller 29 99 44 48, helle@lokdam.dk, Bodil Philip, 20 40 47 67, bodil.philip@IWmail.com eller Manfred W. Petersen, 28 10 96 34, manfred.w.petersen@gmail.com

København den 16. januar 2018

Helle Lokdam, formand for Forsete, forsvarsadvokat

Bodil Philip, næstformand i Forsete, tidl. fængselsinspektør

Manfred W. Petersen, bestyrelsesmedlem i Forsete, advokat

Kasper Fisker, bestyrelsesmedlem i Forsete, kriminolog

Otto Bisgaard, fhv. retspræsident

Flemming Schønnemann, fhv. retspræsident

Peter Scharff Smith, professor i retssociologi, Institut for Kriminologi og Retssociologi, Oslo Universitet

Flemming Balvig, professor emeritus, Dr. Jur.

Linda Kjær Minke, lektor, Juridisk Institut, SDU

Kim Østerbye, forbundsformand

Allan Baumann, daginstitutionsleder

Jesper Ryberg, professor i etik og retsfilosofi, RUC

Lars Holmberg, lektor i kriminologi, KU

Thomas Elholm, professor, Ph.d. LLM, Juridisk Institut, SDU

Annette Storgaard, professor i kriminologi, lic. jur., Juridisk institut, Aarhus Universitet

Anne Berglund, leder af underviser- og mentorafdelingen i dagbehandlingsskolen Sputnik

Jens Tolstrup, fhv. arrestinspektør

Eva Smith, professor emeritus, Dr. Jur.

